

Satversmes tiesas sprieduma lietā nr. 2023-01-03 ietekme uz meža īpašniekiem no Latvijas Meža īpašnieku biedrības skatupunkta

Ko esam sapratuši no Satversmes tiesas sprieduma:

- **Atgriešanās pie galvenās cirtes caurmēru skaitliskajām vērtībām kādas tās bija pirms 29.06.2022** jo Satversmes tiesa lēma par tiesību normas, kas bija spēkā līdz apstrīdētās normas spēkā stāšanās brīdim, juridiskā spēka atjaunošanu.
- **Satversmes tiesa ir atzinusi ka nav bijis pareizs apstrīdētās normas (izmaiņas galvenās cirtes caurmēra skaitliskajās vērtībās) pieņemšanas process, nevis pati norma.** Citāts no Sprieduma: «Tādējādi apstrīdētā norma, kas samazina galvenās cirtes caurmēru, nosaka tādu risinājumu, kurš nebija ietverts Meža pamatnostādņēs. Līdz ar to galvenās cirtes caurmēra samazināšana neatbilst Meža pamatnostādņēs noteiktajam attīstības virzienam un politikas mērķiem un tai nav veikts stratēģiskais novērtējums.
- **MK ir tiesības noteikt galvenās cirtes caurmēru un tam nav jāatbilst vidējam koku caurmēram galvenās cirtes vecumā.** Citāts no Sprieduma: «Līdz ar to secināms, ka likumdevējs ir pats izlēmis būtiskākos jautājumus attiecībā uz galveno cirti un bija tiesīgs pilnvarot Ministru kabinetu noteikt galvenās cirtes caurmēru. Savukārt Ministru kabinets bija tiesīgs lemt par to.»
- Apstrīdētā norma tiek atzīta par neatbilstošu Satversmei no tā pieņemšanas brīža.

Ko esam neesam sapratuši no Satversmes tiesas sprieduma, jeb kas, mūsuprāt, ir visnepārdomātākais un nesaprotamākais:

Nolēmuma daļas 1. punkts:

- Atzīt Ministru kabineta 2012. gada 18. decembra noteikumu Nr. 935 “Noteikumi par koku ciršanu mežā” 7. pielikumu, **ciktāl ar to tiek samazināts** galvenās cirtes caurmērs pēc valdošās koku sugas un bonitātes, par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes 115. pantam un spēkā neesošu no tā spēkā stāšanās brīža.

Nr. p. k.	Valdošā koku suga	Bonitāte			
		Ia	I	II	III
		valdaudzes vidējais caurmērs (centimetros)			
1.	Priede	39	35	31	27
2.	Egle	31	29	29	27
3.	Bērzs	31	27	25	22

Norma, kas
bija spēkā
līdz
29.06.2022

Nr. p. k.	Valdošā koku suga	Bonitāte			
		Ia	I	II	III, IV un V
		valdošās koku sugas pirmā stāva koku vidējais caurmērs (cm)			
1.	Priede	30	30	30	30
2.	Egle	26	26	26	26
3.	Bērzs	25	25	25	25

Atceltā
norma

Kadēļ, musuprāt, visnepārdomātākais?

- 1. Rada nevienādus apstākļus un netaisnīgus nosacījumus meža īpašniekiem. Daļa ir izmantojuši spēkā esošos ciršanas apliecinājumos dotās tiesības un veikuši ciršanu, daļa nav. Tiek radīti nelabvēlīgāki nosacījumi tiem, kuri vēl koksnes ieguvi nav veikuši.
- 2. Rada civiltiesisku strīdu rašanās riskus koksnes pircējiem atprasot pirkuma maksu no meža īpašniekiem.
- 3. Īpaši negatīva ietekme, līdz pat personiskām traģēdijām, var veidoties tieši mazākiem meža īpašniekiem, ģimeņu saimniecībām, jo saņemtā nauda ir ieguldīta māsaimniecību vajadzībām, piemēram remontiem, veselības uzlabošanai, izglītībai uc.
- 4. Rada papildus slogu Valsts meža dienestam- gan cilvēkstundu patēriņam, gan finansiālo, laikā kad turpinās egļu astoņzobu mizgraužu apkarošanas pasākumu ieviešana, digitālo rīku izstrāde.
- 5. Veido, pat iepriekš patriotiski noskaņotu cilvēku, gan vienkāršu fizisku personu, gan uzņēmēju negatīvu attieksmi pret valsti, jo rodas precedenti, kad tiesiskās paļāvības princips netiek piemērots. Iespējama cilvēku vēršanās pret valsti, gan atprasot VID atmaksāt samaksātās valsts nodevas par ciršanas apliecinājumu saņemšanu, gan radītos zaudējumus, jo ciršanas apliecinājumi ir bijuši legāli iegūti.

Ko vēl būtu vērts atzīmēt?

- Atgriešanās pie galvenās cirtes caurmēru skaitlisko vērtību noteikšanas atbilstoši bonitātēm (Orlova bonitāšu skalai, kas īsti neatbilst mežaudžu augšanas gaitai Latvijā) palielina ne vien birokrātiju, jo sarežģī noteikšanu, bet arī atgriež iespējamos korupcijas riskus, jo bonitāte ir sekundārs rādītājs, ko nosaka izmantojot koku augstumu un vecumu.
- Satversmes tiesas lēmums būtiski ierobežo meža īpašnieku iespējas savlaicīgi pieņemt lēmumus klimata izmaiņu radīto risku mazināšanai mežos. It īpaši aktuāla ir situācija ar meža kaitēkļu, piemēram, egļu astoņzobu mizgraužu, risku mazināšanu, jo nespēja laicīgi reaģēt uz risku pieaugumu var novest pie tā, ka, no vienas puses, tiek cirsti jau bojāti, augstākas pievienotās vērtības produktiem nederīgi koki, bet no otras puses, mizgrauzis netiek laicīgi ierobežots un līdz ar to palielinās tā izplatība mežos Latvijā.
- Lēmums ietekmēs vairāk kā 130 tūkstošu ģimeņu mežsaimniecības iespējas pieņemt lēmumu par savu īpašumu apsaimniekošanu, kā arī vēl vairāk attālinās meža apsaimniekošanas nosacījumus Latvijā no nosacījumiem mūsu konkurentvalstīs- Igaunijā, Zviedrijā, Somijā.

Pārdomām

**INTERVIJA › ASV vēstnieks:
Latvijai svarīgi uzlūkot
ekonomiku kā daļu no
nacionālās drošības** ⁽²⁾

Annija Vinkalna, Ēriks Saksons, Pauls Zvirbulis
2024. gada 5. marts 00:00

Latvijai par ekonomiku būtu jādomā kā par nacionālās drošības jautājumu, uzskata Kristofers Robinsons, ASV

Administratīvo slogu novēro visās jomās

2023. gada pētījumā lielāka uzmanība tika pievērsta administratīvajam slogam, tieši to izceļot kā būtisku faktoru, kas kavē Latvijas konkurētspēju un investīciju piesaisti.

Administratīvo slogu Latvijā rada augsts birokrātijas līmenis, koordinācijas trūkums starp publiskā sektora iestādēm, izmērāmu mērķu neesamība valsts un pašvaldību iestādēs strādājošajiem un sarežģīts normatīvais regulējums.

Ārvalstu investori Latvijas investīciju klimatu novērtē ar līdz šim zemāko atzīmi

Dalīties:

Kā ar pakotni?

- Gan atceltās normas pieņemšanas laikā vairākus gadus notikušajās diskusijās, gan Satversmes tiesā lietas izskatīšanas laikā tika norādīts, ka galvenās cirtes caurmēra izmaiņas tika veiktas sasaistē ar vairākām citām tiesību normām jeb normu pakotni.
- Ņemot vērā ka,
 - caurmēra izmaiņas un citas pieņemtās normas bija saistītu normu pakotne,
 - normu pakotne bija kompromisa variants;
 - faktiskie apstākļi liecina, ka daļa pieņemto normu nav iespējams realizēt;
 - atsevišķas normas vēl nav stājušās spēkā;
 - atsevišķu normu realizācijas lietderība ir pārskatāma

Aicinām veikt izmaiņas MK noteikumos «Meža atjaunošanas, meža ieaudzēšanas un plantāciju meža noteikumi» un «Noteikumi par koku ciršanu meža zemēs» un atcelt normas, kas bija tieši saistītas ar galvenās cirtes caurmēra skaitlisko vērtību izmaiņām.

MK noteikumi Nr.308.Meža atjaunošanas, meža ieaudzēšanas un plantāciju meža noteikumi

- 4.¹ Pēc kailcirtes mežaudzi, kas sasniegusi galvenās cirtes caurmēru, atjauno triju kalendāra gadu laikā pēc cirtes gada:
- 4.¹1. sējot vai stādot;
- 4.¹2. saglabājot dzīvotspējīgu skuju koku paaugu un nodrošinot tādu koku skaitu, kāds nepieciešams, lai platību atzītu par atjaunotu.
- 38.1. "uzlabots" un "pārāks" – parastai priedei ~~vai ja kailcirte veikta mežaudzē, kas sasniegusi galvenās cirtes caurmēru;~~
- 49. Šo noteikumu 4.1 punktā minēto prasību piemēro mežaudzēm, kuru ciršanai apliecinājumu izsniedz pēc 2023. gada 1. janvāra.
- (MK 21.06.2022. noteikumu Nr. 375 redakcijā)
- 50. Ja kailcirte notiek mežaudzē, kas sasniegusi galvenās cirtes caurmēru, šo noteikumu 38.1. apakšpunktā minēto prasību attiecībā uz egles un bērza meža reproduktīvā materiāla kategoriju piemēro no 2024. gada 1. janvāra.

MK noteikumi Nr.935. Noteikumi par koku ciršanu mežā

- 9.¹ Šo noteikumu 9. punktā minētā cirte nav atļauta, ja mežaudzē pēdējo triju gadu laikā ir bijusi kopšanas cirte.

(MK 21.06.2022. noteikumu Nr. 374 redakcijā; punkts stājas spēkā 01.07.2025., sk. grozījumu 2. punktu)

54.1.1. kailcirtē, ja mežaudze ir sasniegusi galvenās cirtes caurmēru, – vismaz astoņus ekoloģiskos kokus, rēķinot uz cirsmas hektāru;

55.1. kailcirtē, ja mežaudze ir sasniegusi galvenās cirtes caurmēru, – vismaz 10 šādus kokus, rēķinot uz cirsmas hektāru;

- Aicinu Meža konsultatīvo padomi atbalstīt grozījumu veikšanu MK noteikumos, atbilstoši iepriekš minētajiem priekšlikumiem, kā arī galvenās cirtes caurmēra skaitlisko vērtību jautājuma iekļaušanu Meža un saistīto nozaru pamatnostādņu dokumenta projektā.

PALDIES!